

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๕๗
วันพุธ ที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นายนครินทร์ สิงห์เสนา	โฆษกกรรมการ
๖. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	โฆษกกรรมการ
๗. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๘. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๙. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๑๐. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๑. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๒. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๓. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๔. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๕. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๖. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๗. นายศุภชัย ยาวะประภา	กรรมการ
๑๘. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๙. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๒๐. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๑. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขาธิการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
๒. นายวรวิทย์ เท่งพุ่ม	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถะ ดวงวิชัย	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา
------------------	------------------------------------

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์
๒. นายเจษฎ์ โทณะวณิก
๓. ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์
๔. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้อรอต
๒. นางสาวจิตติพร วิชัยชนพัฒน์

ผู้ที่คณะกรรมการเชิญมาชี้แจงแสดงความเห็นและให้ข้อเสนอแนะ

๑. นายพินิจศักดิ์ สุวรรณรังค์	เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
๒. นายยศพล เวณุโกเศศ	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
๓. นายสุชาติ เวโรจน์	ประธานกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม
ข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากร
กรุงเทพมหานคร
๔. นายประพล ศิริปรีชา	กรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์และร้องทุกข์
คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมข้าราชการ
กรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร
๕. นายศรัณย์ พรไพศาลดี	กรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์และร้องทุกข์
คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมข้าราชการ
กรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๕๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๑ วันอังคาร ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๒ วันพุธ ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

- [illegible]

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๕๐ วันพุธ ที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๕๑ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๕๒ วันศุกร์ ที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๕๓ วันจันทร์ ที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๕๔ วันอังคาร ที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๕๕ วันจันทร์ ที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๙
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๕๖ วันอังคาร ที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๙
- อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช เรื่องปฏิรูประบบราชการ

ประธานกรรมการกล่าวเชิญเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะ ให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และแนวทางการป้องกันมิให้ข้าราชการประจำถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ของข้าราชการการเมือง เพื่อเป็นแนวทางในการยกร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

นายพินิจศักดิ์ สุวรรณรังค์ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงาน ก.ค.ศ.) รับผิดชอบ เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ซึ่งเป็นองค์กรกลาง ในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้ ประเด็นหลักที่เป็นปัญหาของ ระบบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา คือ การถูกแทรกแซงในเรื่องการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งแม้ว่าจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือกระบวนการในการบรรจุและแต่งตั้งไว้ อย่างชัดเจน แต่มักถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง จึงเห็นควรกำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการป้องกันมิให้ ฝ่ายการเมืองเข้ามาแทรกแซงในเรื่องการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการประจำที่เป็นผู้บริหารระดับสูง ซึ่งจะ ทำให้ข้าราชการประจำมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่มากยิ่งขึ้น

ประธานกรรมการสอบถามว่า ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งได้เฉพาะตำแหน่ง ผู้บริหารระดับสูง แต่ในความเป็นจริงรัฐธรรมนูญสามารถใช้สิทธิในการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการในทุกระดับ ซึ่งกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นได้อย่างไร

นายพินิจศักดิ์ สุวรรณรังค์ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ชี้แจงว่า กรณีที่ฝ่ายการเมืองมีสิทธิพลต่อการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการในทุกระดับนั้น อาจเป็นไปได้ ในลักษณะที่ฝ่ายการเมืองสั่งการผ่านทางข้าราชการประจำซึ่งเป็นบุคคลที่มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง ข้าราชการ โดยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจะมีองค์กรบริหารงานบุคคลกระจายไปตามเขต พื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาไปตามเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเรื่องที่ดี แต่ในทางปฏิบัติเมื่อบุคคลมีอำนาจมากโดยเฉพาะ อำนาจในการบรรจุและแต่งตั้ง หรือเลื่อนตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก็มักจะเกิดการ ใช้อำนาจโดยมิชอบได้ ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) ในแต่ละ เขตพื้นที่การศึกษาจะมีอำนาจในการบรรจุและแต่งตั้ง โยกย้ายหรือเลื่อนตำแหน่งข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาภายในเขตพื้นที่ศึกษานั้น หรืออาจมีการบรรจุและแต่งตั้ง หรือโยกย้ายข้ามเขต พื้นที่การศึกษาได้ หากได้รับความยินยอมจากบุคลากรของทั้งสองเขตพื้นที่ศึกษานั้น ซึ่งบุคคลที่จะเข้า

ไปเป็นอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนใหญ่ถูกฝ่ายการเมืองครอบงำ ทำให้เกิดการต่อรองผลประโยชน์และนำไปสู่การทุจริตในการบรรจุและแต่งตั้ง โยกย้ายหรือเลื่อนตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในที่สุด

ประธานกรรมการกล่าวว่า การบรรจุและแต่งตั้ง หรือโยกย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีการเรียกรับผลประโยชน์ตอบแทนตามระยะทางในการโยกย้ายตำแหน่ง กล่าวคือ หากประสงค์ย้ายตำแหน่งที่มีระยะทางไกล ก็ต้องเสียค่าตอบแทนมากขึ้นไปด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัญหาการบรรจุและแต่งตั้ง หรือโยกย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ได้เกิดจากการแทรกแซงของฝ่ายการเมืองเท่านั้น แต่ยังมีสาเหตุจากการทุจริตของข้าราชการประจำซึ่งเป็นบุคคลที่มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งหรือโยกย้ายข้าราชการประจำด้วย

นายพินิจศักดิ์ สุวรรณรังค์ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาชี้แจงว่า กรณีบุคคลที่มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง หรือโยกย้ายข้าราชการประจำเรียกรับผลประโยชน์ตอบแทนจากการบรรจุและแต่งตั้ง หรือโยกย้ายข้าราชการเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง แต่เมื่อสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวก็มักปฏิเสธว่าไม่ได้กระทำการเช่นนั้น นอกจากนั้น ในการเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้น ก็มีการว่าจ้างให้ทำผลงานทางวิชาการ รวมทั้งการให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่กรรมการผู้ตรวจผลงานทางวิชาการด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาว่าจ้างให้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการ รวมทั้งการให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่กรรมการผู้ตรวจผลงานทางวิชาการ อาจมีสาเหตุจากความเชื่อที่ว่าหากไม่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ตรวจผลงานทางวิชาการการ ตนจะไม่ได้รับความเป็นธรรมในการตรวจผลงานทางวิชาการ

มีการสอบถามว่า การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องบรรจุและแต่งตั้งในเขตพื้นที่ที่เป็นภูมิลำเนาของบุคคลนั้นหรือไม่

นายพินิจศักดิ์ สุวรรณรังค์ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาชี้แจงว่า การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการโดยทั่วไปมี ๒ วิธีการ คือ ๑) กระบวนการสอบแข่งขัน และ ๒) กระบวนการคัดเลือก ทั้งนี้ การสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นการดำเนินการในระบบปกติที่ทุกเขตพื้นที่การศึกษาสามารถดำเนินการจัดสอบแข่งขันได้ ซึ่งผู้สมัครสามารถลงสมัครสอบแข่งขันในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่การศึกษานั้น ๆ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับข้าราชการครูที่บรรจุใหม่ โดยต้องบรรจุเป็นครูผู้ช่วยเป็นเวลาสองปี และเมื่อผ่านเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติหน้าที่แล้ว จึงจะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการครูอย่างสมบูรณ์ และหากต้องการโยกย้ายตำแหน่ง บุคคลนั้นต้องดำรงตำแหน่งข้าราชการครูอย่างสมบูรณ์มาแล้วอย่างน้อยสองปี ทำให้การจะขอโยกย้ายตำแหน่งได้ต้องบรรจุเป็นข้าราชการครูมาแล้วอย่างน้อยสี่ปี เพื่อให้ข้าราชการครูมีความผูกพันกับนักเรียนและสถานศึกษาในระดับหนึ่ง และที่สำคัญยังป้องกันมิให้เกิดปัญหาความไม่ต่อเนื่องของเนื้อหาในการเรียนการสอนด้วย

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีข้าราชการครูประสงค์จะย้ายไปดำรงตำแหน่งที่ใด หากสถานศึกษานั้นมีตำแหน่งว่างให้ประกาศอัตรารว่างให้ทราบโดยทั่วกัน โดยการคัดเลือกบุคคลที่จะได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาดังกล่าวให้ใช้วิธีการจับสลาก เพื่อป้องกันการเรียกรับผลประโยชน์จากการโยกย้ายตำแหน่ง ทั้งนี้ หากดำเนินการในลักษณะดังกล่าวจะส่งผลเสียต่อคุณภาพทางวิชาการของข้าราชการครูหรือไม่

นายพินิจศักดิ์ สุวรรณรังค์ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ชี้แจงว่า แนวทางการโยกย้ายตำแหน่งของข้าราชการครูข้างต้นอาจเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ จึงควรแก้ไขที่กระบวนการในการโยกย้ายตำแหน่งของข้าราชการครู เนื่องจากปัจจุบันอำนาจในการบรรจุและแต่งตั้งครูผู้ช่วยเป็นอำนาจของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยอนุมัติของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) เขตพื้นที่การศึกษานั้น ๆ ซึ่งหากข้าราชการครูประสงค์จะย้ายข้ามเขตพื้นที่การศึกษาต้องได้รับความยินยอมจากผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งทั้ง ๒ เขตพื้นที่การศึกษาด้วย ดังนั้น หากใช้แนวทางการโยกย้ายตำแหน่งของข้าราชการครูข้างต้น โดยวิธีจับสลาก ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าการจับสลากของผู้ประสงค์จะย้ายข้ามเขตพื้นที่การศึกษาต้องได้รับความยินยอมจากผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งทั้ง ๒ เขตพื้นที่การศึกษาเรียบร้อยแล้ว

นายยศพล เวณุโกเศศ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงาน ก.ค.ศ.) ชี้แจงว่า หากใช้แนวทางการโยกย้ายตำแหน่งของข้าราชการครูโดยการจับสลากอาจกระทบต่อคุณภาพทางวิชาการของข้าราชการครูได้ เนื่องจากการโยกย้ายตำแหน่งของข้าราชการครูต้องพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของข้าราชการครูในสถานศึกษาเดิมกับสถานศึกษาที่ประสงค์จะย้ายไปประกอบกัน นอกจากนี้ ต้องพิจารณาคุณสมบัติอื่น เช่น วุฒิการศึกษาของข้าราชการครู หรืออัตราตำแหน่งว่างของสถานศึกษาที่ประสงค์จะย้ายไปประกอบกันด้วย

นายพินิจศักดิ์ สุวรรณรังค์ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กล่าวว่า แม้ผู้อำนวยการสถานศึกษาจะมีอำนาจสั่งบรรจุข้าราชการครูบางตำแหน่ง แต่กระบวนการในการจัดสรรอัตราว่างหรือพิจารณาการใช้อัตราว่างของข้าราชการครูเป็นอำนาจของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา

ประธานกรรมการสอบถามว่า หากสถานศึกษาใดมีอัตราว่างของข้าราชการครู คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) ในเขตพื้นที่การศึกษานั้นมีอำนาจสั่งห้ามไม่ให้สถานศึกษาเรียกบรรจุข้าราชการครูได้หรือไม่ และคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) ในเขตพื้นที่การศึกษานั้นมีอำนาจโอนอัตราว่างของสถานศึกษาแห่งหนึ่งไปให้กับสถานศึกษาอีกแห่งหนึ่งได้หรือไม่

นายพินิจศักดิ์ สุวรรณรังค์ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ชี้แจงว่า คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) ในเขตพื้นที่การศึกษาได้รับมอบอำนาจจากคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ในเรื่องการพิจารณาปรับหรือเกลี้ยอัตราว่างของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาบางแห่งมีอัตราว่างเกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หรือบางแห่งมีอัตราว่างที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) ในเขตพื้นที่การศึกษาต้องพิจารณาภาพรวมของอัตราว่างและตำแหน่งว่างของสถานศึกษานั้น ๆ ก่อนที่จะสั่งให้บรรจุข้าราชการครูได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) ในเขตพื้นที่การศึกษาได้พิจารณาปรับหรือเกลี้ยอัตราว่างของข้าราชการครูให้กับสถานศึกษาในเขตพื้นที่แล้ว ควรให้สถานศึกษาดำเนินการประกาศรับสมัครข้าราชการครูได้เอง หรือจะช่วยเหลือสถานศึกษาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอัตราว่างด้วยก็ได้ โดยสถานศึกษาอาจกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่ง

เช่น เรื่องคุณวุฒิการศึกษา หรือประสบการณ์ในการสอน เป็นต้น เมื่อได้บุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่สถานศึกษากำหนดแล้ว จึงจัดให้มีการจับสลากเพื่อให้ได้ข้าราชการครูมาดำรงตำแหน่งต่อไป

นายพินิจศักดิ์ สุวรรณรังค์ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาชี้แจงว่า ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) ในเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์การบรรจุและแต่งตั้ง หรือโยกย้ายข้าราชการครู และหลักเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะของข้าราชการครูให้สะท้อนคุณภาพของผู้เรียนมากกว่าผลงานทางวิชาการของครูผู้สอน

จากนั้น ประธานกรรมการกล่าวเชิญนายสุชาติ เวโรจน์ ประธานกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร ให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบราชการในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการยกย่องรัฐธรรมนูญ และได้สอบถามว่าคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร (ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร) ได้รับเรื่องร้องเรียนจากข้าราชการกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของกรุงเทพมหานครหรือไม่

นายสุชาติ เวโรจน์ ประธานกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร กล่าวว่า ประเด็นเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจของกรุงเทพมหานครในเรื่องการบริหารงานบุคคลที่มีการร้องเรียนมากที่สุด คือ การเลื่อนตำแหน่ง การย้ายตำแหน่ง และการให้บำเหน็จความชอบของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร โดยสาเหตุของปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากหลักเกณฑ์ที่ไม่ชัดเจน โดยกรุงเทพมหานครใช้หลักเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ในการบริหารงานบุคคล ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีการบัญญัติถ้อยคำที่มีความหมายกว้างเกินไป เช่น การแต่งตั้งหรือโยกย้ายข้าราชการต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรม เป็นต้น เมื่อถ้อยคำมีความหมายไม่ชัดเจนจึงเปิดโอกาสให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งใช้ดุลพินิจได้มากขึ้น อันนำไปสู่การใช้ดุลพินิจที่ชอบ และเมื่อ ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร เข้าไปตรวจสอบก็พบปัญหาการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามระบบคุณธรรม จึงได้มีคำสั่งให้กรุงเทพมหานครดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด แต่กรุงเทพมหานครไม่ได้ปฏิบัติตาม ก่อให้เกิดคดีฟ้องร้องระหว่างกรุงเทพมหานครกับ ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร จำนวนมาก

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีที่ ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร มีคำสั่งให้กรุงเทพมหานครดำเนินการแก้ไขเรื่องการบริหารงานบุคคลให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดนั้น มีสาเหตุจากการใช้ดุลพินิจที่ผิดพลาด หรือเกิดจากการขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ภายในกรุงเทพมหานคร

นายสุชาติ เวโรจน์ ประธานกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร กล่าวว่า ประเด็นปัญหาที่ ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร มีคำสั่งให้กรุงเทพมหานครดำเนินการแก้ไขเรื่องการบริหารงานบุคคลให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนหนึ่งมีสาเหตุจากหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับมีข้อบกพร่อง และไม่มีความชัดเจน นอกจากนี้ ยังมีสาเหตุจากการที่ผู้บังคับบัญชาของกรุงเทพมหานครใช้ดุลพินิจโดยไม่มีเหตุผลในการเลื่อนตำแหน่ง การย้ายตำแหน่ง และการให้บำเหน็จความชอบแก่ข้าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับเรื่องกระบวนการสอบสวนทางวินัยข้าราชการกรุงเทพมหานคร ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร ได้รับเรื่องร้องเรียนจากข้าราชการกรุงเทพมหานครจำนวนน้อย เนื่องจากการสอบสวนทางวินัยของกรุงเทพมหานครได้ดำเนินการอย่างรอบคอบและรัดกุม

ประธานกรรมการสอบถามว่า มีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าหากประชาชนติดต่อราชการกับ กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตกระทำการใด ๆ ส่วนใหญ่ต้องมีการให้ผลประโยชน์ตอบแทนในการดำเนินการ กรณีดังกล่าวมีการร้องเรียนไปยัง ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร หรือไม่ และกรณีที่ ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร กล่าวว่าการสอบวินัยข้าราชการกรุงเทพมหานครมีกระบวนการสอบสวนที่รอบคอบและรัดกุม เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

นายสุชาติ เวโรจน์ ประธานกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร ชี้แจงว่า ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ในการตรวจสอบในกรณีที่มีการอุทธรณ์โทษทางวินัย หรือในกรณีที่มีการร้องทุกข์ โดยจะมีขั้นตอนในการพิจารณาอุทธรณ์ โดย ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร จะตรวจสอบว่าการพิจารณาสอบวินัยของคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร (ก.ก.) เป็นไปตามกฎหมายและถูกต้องตามขั้นตอนหรือไม่ ซึ่ง ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร จะมีอำนาจพิจารณาก็ต่อเมื่อมีผู้ร้องทุกข์มายัง ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร เท่านั้น เมื่อมีการอุทธรณ์คำสั่งและในทางพิจารณาเห็นว่า ผู้ร้องไม่มีความผิดหรือมีประเด็นในข้อใดที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่ถูกต้องตามขั้นตอนในเรื่องดังกล่าว ขั้นตอนต่อไปคือจะให้สิทธิ กทม. จัดทำคำแก้อุทธรณ์ หรือการทำให้ข้อโต้แย้งต่อ ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร เมื่อ กทม. ทำคำแก้อุทธรณ์หรือข้อโต้แย้งแล้ว ก.พ.ค. กรุงเทพมหานครจะส่งคำแก้อุทธรณ์หรือข้อโต้แย้งของ กทม. ให้แก่ข้าราชการผู้อุทธรณ์ อีกครั้งหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่เรื่องที่มีการอุทธรณ์การถูกลงโทษทางวินัย ผู้ร้องทุกข์มักจะไม่มีความผิดจริงตามคำวินิจฉัยของ ก.ก.

สำหรับกลไกในการจัดการทุจริตในระดับเจ้าหน้าที่ของรัฐ มี ๒ ประการที่ต้องทำความเข้าใจ คือ

๑. จะต้องมีการปรับทัศนคติที่ตัวบุคคล และสร้างจิตสำนึกให้แก่ข้าราชการโดยยึดหลักระบบคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่

๒. จะต้องมีการสร้างระบบงาน และกลไกที่มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้นเพื่อปิดช่องไม่ให้ข้าราชการมีโอกาสกระทำการทุจริตต่อหน้าที่

ทั้งนี้ กลไกในการป้องกันการทุจริตของข้าราชการ ต้องมีระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ๓ ระดับ คือ ๑) ระบบการตรวจสอบภายในองค์กร โดยให้ผู้บังคับบัญชาสูงสุดเป็นผู้ตรวจสอบตรวจสอบเรื่องทุจริตและประพฤติมิชอบ ๒) ระบบการตรวจสอบจากองค์กรภายนอก โดยองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เช่น ป.ป.ช. หรือ สตง. เป็นต้น และ ๓) ระบบตรวจสอบโดยองค์กรฝ่ายตุลาการ

นายยศพล เวณุโกเศศ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ชี้แจงว่า การจัดไม่ให้ข้าราชการกระทำการทุจริตต่อหน้าที่ควรสร้างกลไกเพื่อป้องกันการทุจริตที่มีมาตรการการลงโทษที่ได้เด็ดขาด ไม่ใช่เพียงลงโทษทางวินัยโดยการปลดออก หรือไล่ออกเท่านั้น แต่ควรบังคับให้หน่วยงานมีกระบวนการเอาผิดทางอาญาและยึดทรัพย์สินของข้าราชการที่กระทำการทุจริตอย่างจริงจัง นอกจากการสร้างกลไกป้องกันการทุจริตแล้วในทางกลับกันควรมีการสร้างขวัญกำลังใจให้กับข้าราชการ โดยการปรับเพิ่มเงินเดือนหรือค่าตอบแทนต่างๆให้สูงขึ้น แต่ต้องมีความเหมาะสมกับตำแหน่งนั้นๆ เพื่อลดแรงจูงใจไม่ให้ข้าราชการกระทำการทุจริตต่อหน้าที่

นายประพล ศิริปรีชา กรรมการวินัยัยอุทธรณ์และร้องทุกข์ ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร ชี้แจงว่าการลงโทษทางวินัยที่ไม่เป็นธรรม หรือการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการที่ไม่เป็นธรรม ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรหนึ่งที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานราชการได้ กล่าวคือ ก.พ.ค.

กรุงเทพมหานคร จะพิจารณาในเรื่องการใช้อำนาจของ ก.ก. ว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ จากนั้นจะพิจารณาความชอบด้วยกระบวนการพิจารณา และท้ายที่สุดจะพิจารณาว่ามีการใช้ดุลพินิจชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ แต่ในปัจจุบันกฎหมายได้ให้อำนาจกับผู้บริหารกรุงเทพมหานครสามารถใช้ดุลพินิจในการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการกรุงเทพมหานครระดับสูง โดยไม่สามารถตรวจสอบการใช้ดุลพินิจดังกล่าวได้ กล่าวคือ ในกรณีที่ ก.ก. เสนอชื่อข้าราชการเพื่อให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น และปลัดกรุงเทพมหานครเห็นชอบกับรายชื่อที่เสนอแล้วให้เสนอต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งต่อไป และในกรณีที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครไม่เห็นชอบด้วยกับรายชื่อที่เสนอนั้น กฎหมายให้อำนาจผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในการใช้ดุลพินิจที่จะเลือกบุคคลใดให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวก็ได้ ในกรณีดังกล่าวเป็นการให้อำนาจการใช้ดุลพินิจในการแต่งตั้งแก่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากเกินไป ดังนั้น ในกรณีการแต่งตั้งข้าราชการระดับสูงของกรุงเทพมหานครควรมีขั้นตอนในการสรรหาบุคคลเช่นเดียวกับการสอบแข่งขัน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

- มีกรรมการสอบถามว่า การมีคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลของแต่ละหน่วยงาน จะส่งผลให้เกิดการแทรกแซงในการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการของหน่วยงานได้ง่ายขึ้นหรือไม่

นายยศพล เวณุโกเศศ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ชี้แจงว่า ในกรณีการให้แต่ละหน่วยงานมีคณะกรรมการของแต่ละหน่วยงานในการบริหารงานบุคคลภายในหน่วยงานของตนจะมีข้อดี หรือข้อเสียอย่างไหน เห็นว่า หากมีการรวมงานบริหารงานบุคคลของข้าราชการ โดยให้ ก.พ. เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการทั่วประเทศอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ เนื่องจากหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งข้าราชการของแต่ละหน่วยงานแตกต่างกัน

นายสุชาติ เวโรจน์ ประธานกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร ชี้แจงเพิ่มเติมว่า การปฏิบัติงานของ ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร จะทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งบางกรณีอาจมีการแทรกแซงโดยนักการเมืองในระดับประเทศหรือนักการเมืองระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นอุปสรรคในการทำงานอย่างมาก ดังนั้น ควรมีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองการทำหน้าที่ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม

จากนั้น ที่ประชุมได้มีการหารือและอภิปรายแสดงความเห็นเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตต่อหน้าที่ของข้าราชการ และระบบการบริหารงานบุคคลของข้าราชการ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- ควรมีการติดตามยึดทรัพย์คืนจากข้าราชการที่กระทำทุจริต โดยการเพิ่มอำนาจแก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทำงานร่วมกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการตรวจสอบ

- ปัจจุบันหน่วยงานราชการต่างๆ มีคณะกรรมการที่ทำหน้าที่บริหารงานบุคคลภายในหน่วยงานของตนเอง ซึ่งแต่ละหน่วยงานใช้หลักเกณฑ์และมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน ดังนั้น ควรมีองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานราชการต่างๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรม ซึ่งอาจให้อำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้ตรวจสอบการใช้อำนาจ โดยการเพิ่มอำนาจให้กับผู้ตรวจการแผ่นดินในการแก้ไขมาตรฐานในการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานต่างๆ ให้มีมาตรฐานเดียวกัน

- ต้องมีการตรวจสอบมาตรฐานในการพิจารณาลงโทษทางวินัยของคณะกรรมการที่ทำหน้าที่บริหารงานบุคคลของหน่วยงานต่างๆ แม้ว่าหลักเกณฑ์ในการบริหารงานบุคคลของแต่ละหน่วยงานจะแตกต่างกันก็ตาม แต่หลักที่ใช้ได้กับข้าราชการทุกประเภท คือ การพิจารณาโดยใช้หลักคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ข้าราชการที่กระทำการทุจริตต่อหน้าที่

- ควรมีการกำหนดมาตรฐานในการบริหารงานบุคคลให้ชัดเจน โดยทุกหน่วยงานต้องปฏิบัติตามมาตรฐานเดียวกัน

- การปฏิรูประบบราชการเป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการตรวจสอบการบริหารงานบุคคลของทุกหน่วยงาน หากกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้มีหน้าที่ตรวจสอบในเรื่องดังกล่าว อาจมีปัญหาในทางปฏิบัติได้ เนื่องจากไม่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น ควรบัญญัติให้สำนักงาน ก.พ.ร. มีอำนาจในการตรวจสอบในเรื่องการบริหารงานบุคคลของทุกหน่วยงาน เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากให้อำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินในการตรวจสอบเรื่องการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานต่างๆ ควรให้อำนาจเฉพาะการตรวจสอบข้าราชการเท่านั้น ไม่รวมถึงองค์กรอิสระ เนื่องจากองค์กรอิสระควรมีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล แตกต่างจากหน่วยงานราชการทั่วไปที่ตัวข้าราชการมีฐานะเป็นข้าราชการสามัญ ดังนั้น การบริหารงานบุคคลที่จะต้องมีมาตรฐานนั้น หมายถึงคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลของแต่ละหน่วยงานจะต้องยึดหลักที่ไม่ทำให้การบริหารราชการแผ่นดินเสียหายและต้องทำให้เกิดความเป็นธรรมแก่ตัวข้าราชการ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนต่างๆ มีหลายประเภท กล่าวคือในโรงเรียนหนึ่งๆ จะมีทั้งข้าราชการครู ครูที่เป็นพนักงานราชการ และครูอัตราจ้าง ส่วนใหญ่ครูที่ทำหน้าที่ในด้านการเรียนการสอน คือ ครูอัตราจ้าง ดังนั้น การบริหารงานบุคคลให้มีมาตรฐานจะต้องรวมถึงครูทุกประเภท

- การมอบอำนาจหน้าที่ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้ตรวจสอบเรื่องความมีมาตรฐานในการบริหารงานบุคคลของทุกหน่วยงาน จะมีวิธีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างไร เนื่องจากอาจทำให้โครงสร้างเรื่องอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินเปลี่ยนไป

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า จากข้อมูลของ ก.พ.ค. กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปประเด็นปัญหาได้ ๒ ประการ คือ

๑. ปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ข้าราชการ ซึ่งเป็นเรื่องการใช้ดุลพินิจในเรื่องการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานต่างๆ โดยไม่มีกรอบในการใช้ดุลพินิจ โดยเรื่องการทุจริตต่อหน้าที่ราชการจะมีกลไกที่สำคัญอยู่ ๒ ประการ คือ ๑) แนวทางการป้องกันการทุจริต กล่าวคือ จะต้องมีความป้องกันการใช้อดุลพินิจที่ไม่มีขอบเขตไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้ดุลพินิจในเรื่องการแต่งตั้ง โยกย้าย หรือการประเมินเลื่อนระดับ จะต้องมียกเว้นที่ใช้ในการพิจารณาที่ชัดเจนแน่นอน และต้องเปิดเผยถึงกระบวนการ ซึ่งจะทำให้การใช้ดุลพินิจที่เกินขอบเขตลดน้อยลงได้ และ ๒) แนวทางการเยียวยา กล่าวคือ การตรวจสอบภายในองค์กร หรือการให้องค์กรภายนอกเป็นผู้ตรวจสอบ ซึ่งปัจจุบันได้มีการวางโครงสร้างเรื่องการตรวจสอบจากองค์กรภายนอกไว้อย่างสมบูรณ์แล้ว เช่น องค์กรตุลาการ เป็นต้น

๒. ปัญหาในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานในระบบราชการ การทำงานของข้าราชการไทยเป็นการทำงานตามระบบกฎเกณฑ์ โดยการประเมินประสิทธิภาพในการทำงานจะดำเนินการตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทำให้ข้าราชการขาดการพัฒนาไม่กล้านำนวัตกรรมแบบใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ข้าราชการถูกบังคับให้ทำงานตามกรอบที่หน่วยงานราชการกำหนดไว้ ซึ่งการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการจึงไม่ควรยึดติดกับกฎเกณฑ์ที่ใช้ระบบในการประเมินผลในการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามมาตรฐานตัวชี้วัดในเรื่องของปริมาณงานเป็นสำคัญ แต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้น หากต้องการให้ระบบราชการไทยเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพ จะต้องเปิดโอกาสให้ข้าราชการสามารถคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ในการทำงาน โดยบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญเพื่อกำหนดเป้าหมายและชี้ช่องทางให้เกิดการพัฒนาในระบบราชการอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนรายละเอียดและวิธีคิดในการปฏิบัติงานในระบบราชการนั้น สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งควรได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติและนำรายละเอียดและวิธีคิดมากำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรองต่อไป

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ตลอดระยะเวลา ๒๐ ปีที่ผ่านมา ไม่มีการการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การปฏิรูประบบราชการอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ควรกำหนดเป็นหลักการไว้ในร่างรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการปฏิรูประบบราชการอย่างต่อเนื่อง

ประธานกรรมการกล่าวว่า แนวทางการปฏิรูประบบราชการที่จะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ควรบัญญัติหลักการไว้ในร่างรัฐธรรมนูญในลักษณะเป็นมาตรการเชิงลงโทษว่าให้มีการปฏิรูปสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการในทิศทางใหม่ให้แล้วเสร็จภายในสามปีนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการปฏิรูปได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดเห็นควรยุบสำนักงาน ก.พ.ร. ซึ่งจะเป็นมาตรการเพื่อเร่งรัดให้มีการปฏิรูประบบราชการให้เกิดเป็นรูปธรรมภายในระยะเวลาที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า มาตรการลงโทษข้าราชการหรือพนักงานของรัฐที่กระทำการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการควรกำหนดมาตรการลงโทษอย่างอื่นนอกเหนือจากการลงโทษทางวินัยข้าราชการเพิ่มเติมด้วยเพื่อเป็นมาตรการป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

- อำนาจดุลพินิจของข้าราชการหรือพนักงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการหรือพนักงานของรัฐมีการกระทำที่เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการมากขึ้นโดยปรากฏข้อเท็จจริงว่าส่วนราชการที่ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐมีอำนาจดุลพินิจในการพิจารณาอนุมัติหรืออนุญาต จะเกิดการทุจริตต่อหน้าที่ราชการมากกว่าส่วนราชการที่ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐไม่มีอำนาจดุลพินิจ ดังนั้น คณะกรรมการควรพิจารณาปรับลดอำนาจการใช้ดุลพินิจของข้าราชการหรือพนักงานของรัฐในส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมใหม่ในร่างรัฐธรรมนูญ และจะสามารถลดปัญหาเรื่องการทุจริตของข้าราชการหรือพนักงานของรัฐได้มากขึ้น

- การจัดตั้งสำนักงาน ก.พ.ร. มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาระบบราชการให้มีประสิทธิภาพ แต่ในทางปฏิบัติรูปแบบการทำงานของสำนักงาน ก.พ.ร. ในปัจจุบันยึดติดอยู่กับระบบรายงานผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ออกแบบสำหรับเป็นเครื่องมือให้ส่วนราชการต่างๆ ใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติราชการและรายงานผลการปฏิบัติราชการต่อสำนักงาน ก.พ.ร. หากส่วนราชการใดไม่สามารถปฏิบัติราชการได้ตามคำรับรองถือว่าไม่ผ่านการประเมินในปีนั้น จึงทำให้เกิดปัญหาต่อแนวทางการพัฒนาระบบราชการที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสำนักงาน ก.พ.ร.

- มาตรฐานการตรวจสอบการกระทำความผิดวินัยของข้าราชการของกระทรวง หรือกรมต่าง ๆ ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันเนื่องจากกระทรวงหรือกรมมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญ (อ.ก.พ.สามัญ) ได้แก่ คณะอนุกรรมการสามัญประจำกระทรวง (อ.ก.พ. กระทรวง) คณะอนุกรรมการสามัญประจำกรม (อ.ก.พ. กรม) และคณะอนุกรรมการสามัญประจำจังหวัด (อ.ก.พ. จังหวัด) เพื่อทำหน้าที่เป็นองค์กรบริหารทรัพยากรบุคคลของกระทรวง กรม และจังหวัด ตามลำดับ จึงทำให้มาตรฐานการลงโทษทางวินัยของข้าราชการที่กระทำความผิดวินัยในลักษณะเดียวกันอาจได้รับการลงโทษแตกต่างกัน ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการดำเนินการด้านวินัยในอดีต สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) มีอำนาจโต้แย้งคำสั่งลงโทษทางวินัยที่ออกโดยกระทรวง หรือกรมต่างๆ หากเห็นว่าคำสั่งลงโทษข้าราชการไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นธรรม สำนักงาน ก.พ. มีอำนาจขอให้พิจารณาโทษใหม่ได้ ดังนั้น ควรกำหนดมาตรฐานและกระบวนการตรวจสอบการลงโทษข้าราชการที่กระทำความผิดวินัยของแต่ละกระทรวง หรือกรม ให้มีมาตรฐานเดียวกัน หรืออาจมอบหมายให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการตรวจสอบและกำหนดมาตรฐานการลงโทษทางวินัยของข้าราชการให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งระบบ

- ปัญหากระบวนการบริหารราชการในภาครัฐที่ควรมีการแก้ไข ได้แก่ (๑) ระบบราชการในปัจจุบันยังคงลักษณะระบบปิดไม่เปิดเผยข้อมูลให้แก่สาธารณชนได้รับทราบในทุกเรื่อง และการเปิดเผยข้อมูลของส่วนราชการต่าง ๆ ยังไม่เป็นรูปธรรมซึ่งขัดต่อหลักการของกฎหมายที่กำหนดให้รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับทราบ (๒) บทบาท อำนาจ และหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ มีขอบเขตภารกิจที่กว้างมากเกินไป (๓) การเข้าสู่ระบบราชการที่เข้าง่ายแต่ออกยากซึ่งต่างกับการเข้าสู่ระบบเอกชนที่เข้ายากแต่ออกง่าย (๔) การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการเพื่อให้ดำรงตำแหน่งในระดับผู้บริหาร หรือเพื่อแต่งตั้งในระดับที่สูงขึ้นถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง (๕) ปัญหาภาวะผู้นำของผู้บริหารระดับสูงในส่วนราชการต่าง ๆ ไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา และ (๖) รูปแบบการทำงานของส่วนราชการต่าง ๆ ไม่มีมาตรฐานที่จะสามารถเชื่อมโยงการทำงานระหว่างส่วนราชการด้วยตนเองได้

- ระบบการบริหารราชการที่จะมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับผู้นำองค์กร หากผู้นำองค์กรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมก็จะสามารถบริหารองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการแต่งตั้งผู้นำองค์กรของส่วนราชการต่างๆ เกิดขึ้นจากการแทรกแซงของฝ่ายการเมือง จึงทำให้ระบบการบริหารงานบุคคลของส่วนราชการต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามกลไกของระบบตามที่ควรจะเป็น ดังนั้น ควรบัญญัติหลักการในร่างรัฐธรรมนูญในเรื่องการแต่งตั้งโยกย้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเป็นไปตามหลักคุณธรรม กำหนดกลไกการตรวจสอบการแต่งตั้งโยกย้าย และแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่พิทักษ์ระบบคุณธรรม และกำหนดห้ามมิให้ฝ่ายการเมืองใช้อำนาจหน้าที่เข้าแทรกแซงการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งมีหน้าที่รับคำร้องเรียนในกรณีบุคคลซึ่งไม่ได้รับความเป็นธรรมอันเนื่องมาจากการออกกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือมีการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำให้ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรม หากผู้ตรวจการแผ่นดินพบว่ากระทรวงหรือกรมได้ออกกฎหมายที่มีลักษณะไม่เป็นธรรมต่อประชาชน ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจที่จะดำเนินการตรวจสอบได้อย่างไรก็ตาม ในร่างรัฐธรรมนูญควรกำหนดกลไกการตรวจสอบโดยจัดตั้งองค์กรเพื่อทำหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดว่ากฎหมายที่ออกมานั้นเป็นธรรมต่อประชาชนหรือไม่ ส่วนเรื่องการปฏิรูปอื่น ๆ จะต้องรอข้อเสนอแนะจากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศก่อนว่าจะมีข้อเสนอในเรื่องการปฏิรูปในเรื่องใดบ้าง ทั้งนี้ ในร่าง

รัฐธรรมนูญควรบัญญัติหลักการรองรับเพื่อให้มีการปฏิรูปและกำหนดระยะเวลาดำเนินการ ซึ่งควรบัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาลเพื่อไม่ให้กระทบกับบทบัญญัติถาวรของรัฐธรรมนูญ

เรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีพรรคการเมืองตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับกรณีกระทรวงกลาโหมมีคำสั่งให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ออกจากราชการกรณีการใช้เอกสารปลอมนั้น หลักการที่กำหนดในร่างรัฐธรรมนูญในเรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ครอบคลุมถึงกรณีการถูกสั่งให้ออกจากราชการและไม่มีผลที่จะถือว่าถูกตัดสิทธิทางการเมืองตลอดชีวิต เนื่องจากในร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่คณะกรรมการอยู่ระหว่างจัดทำนั้น ได้กำหนดหลักการในเรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ ดังนั้น กรณีของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อดีตนายกรัฐมนตรี ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะเหตุอื่นไม่ใช่จากการทุจริตต่อหน้าที่ จึงไม่อยู่ในเงื่อนไขการถูกตัดสิทธิทางการเมือง และผลของคำสั่งกระทรวงกลาโหมดังกล่าวแตกต่างจากกรณีที่เป็นการกระทำความผิดอาญาและต้องโทษจำคุกที่ถือว่าขาดคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อดีตนายกรัฐมนตรี ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งหลังสุดก่อนที่กระทรวงกลาโหมจะมีคำสั่งให้ออกจากการานั้น ได้มีผู้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ขาดคุณสมบัติในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ในกรณีดังกล่าวคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งยกคำร้องเนื่องจากเห็นว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามในการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรณีดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นก่อนที่กระทรวงกลาโหมจะมีคำสั่งลงโทษทางวินัยให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ออกจากราชการ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการในเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คณะกรรมการไม่ได้บัญญัติห้ามบุคคลที่เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองแต่ห้ามบุคคลที่อยู่ระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ประการหนึ่ง คือ เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมือง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เรื่องการแต่งตั้งโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การลงโทษ หรือการบรรจุบุคคลเพื่อเข้ารับราชการ ควรกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการที่แต่งตั้งจากบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นคณะกรรมการด้วย เพื่อให้บุคคลภายนอกซึ่งเป็นบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนได้เสียกับการปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้นได้ทำหน้าที่ในการใช้ดุลพินิจพิจารณาการเลื่อนตำแหน่ง การลงโทษ หรือการบรรจุบุคคลเพื่อเข้ารับราชการ ซึ่งจะมีความโปร่งใสมากกว่ากรรมการที่มาจากภายในหน่วยงาน

- เรื่องบทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินในการตรวจสอบระบบการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการของส่วนราชการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกันนั้น หากพิจารณาในมุมมองเรื่องบทบาทขององค์กรอิสระแต่ละองค์กร จะต้องดำเนินกิจการภายในกรอบอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น ไม่ควรดำเนินกิจการนอกเหนือจากกรอบอำนาจที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ควรกำหนดมาตรการบังคับเพื่อป้องกันมิให้องค์กรอิสระใช้อำนาจนอกเหนือจากที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ และควรกำหนดให้องค์กรอิสระให้ความสำคัญและมุ่งเน้นดำเนินการตามบทบาทอำนาจหน้าที่หลักขององค์กรอิสระแต่ละองค์กรที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่มุ่งทำงานในการกิจเสริมหรือภารกิจที่ไม่ใช่หน้าที่หลักของตน

- การประเมินผลการปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ เป็นแนวทางที่ดีในการตรวจสอบผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการต่าง ๆ แต่วัตถุประสงค์ของการประเมินนั้นควรมุ่งเน้นให้ส่วนราชการได้มีการพัฒนาและปรับปรุงผลการปฏิบัติราชการไม่ใช่เป็นการประเมินเชิงลงโทษ เนื่องจากปัจจุบันสำนักงาน ก.พ.ร. ใช้วิธีประเมินในลักษณะเชิงลงโทษ หรือจับผิดส่วนราชการ จึงทำให้รูปแบบวิธีการทำงานของสำนักงาน ก.พ.ร. ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสำนักงาน ก.พ.ร. ที่เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำกับดูแลการบริหารราชการของส่วนราชการต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ควรพิจารณากำหนดมาตรการหรือกลไกเพื่อรองรับการปฏิรูประบบราชการในอนาคตไว้ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ส่วนราชการตามกฎหมายมีฐานะเป็นนิติบุคคลจึงมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายจัดตั้งให้อำนาจไว้ หากส่วนราชการจะดำเนินการนอกเหนือไปจากอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายถือว่าเป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนการดำเนินการของส่วนราชการที่จะถือว่าเป็นการดำเนินการที่อยู่ในกรอบอำนาจหน้าที่หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับการจัดตั้งงบประมาณประจำปี ซึ่งในอดีตการพิจารณางบประมาณของสำนักงบประมาณหากพิจารณาแล้วเห็นว่าคำขอตั้งงบประมาณในโครงการหรือกิจกรรมใดไม่อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ สำนักงบประมาณจะตัดงบประมาณในส่วนนั้น แต่ภายหลังรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ มีผลใช้บังคับ รูปแบบการจัดตั้งงบประมาณได้เปลี่ยนแปลงไปโดยรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ได้บัญญัติในเรื่องแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐซึ่งผูกพันให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการและผูกพันงบประมาณที่สำนักงบประมาณจะต้องจัดสรรให้แก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น จึงทำให้รูปแบบการบัญญัติแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มีเนื้อหาหลายมาตราทำให้เกิดปัญหาอีกด้านหนึ่งขึ้น ทั้งนี้ หากคณะกรรมการบัญญัติหลักการจำกัดในเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณในส่วนแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาทางปฏิบัติในอนาคตได้ ดังนั้น ควรนำบัญญัติหลักการไว้ในกฎหมายจัดตั้งของแต่ละส่วนราชการในการจำกัดการใช้จ่ายงบประมาณ

จากนั้น ประธานกรรมการได้หารือที่ประชุมกรณีหม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล ได้มีความเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันมิให้โครงการประชานิยมมีผลกระทบรุนแรงต่อฐานะการเงินของประเทศนั้น ส่วนตัวเห็นว่าเรื่องนโยบายประชานิยมที่จะบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญ ควรบัญญัติในลักษณะว่าการกำหนดนโยบายของรัฐบาลจะต้องสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลัง และการกำหนดนโยบายที่เป็นการให้ประโยชน์โดยตรงแก่ประชาชนในลักษณะแจกจ่ายเงิน ทรัพย์สิน หรือสิทธิประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง จะต้องปรากฏรายละเอียดในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ปัจจุบันงบประมาณที่รัฐบาลนำไปใช้ในนโยบายประชานิยมนั้นจะอยู่ในส่วนของงบกลาง ซึ่งเป็นงบประมาณที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน หรือในกรณีมีเหตุฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งเป็นดุลพินิจของคณะรัฐมนตรีในการอนุมัติให้นำเงินจากงบประมาณมาใช้จ่ายได้

- กฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังควรบัญญัติหลักการกำหนดวงเงินในงบกลางที่สามารถเสนอคำขอตั้งงบประมาณในแต่ละปีงบประมาณว่าได้จำนวนเท่าใดของยอดรวมงบประมาณทั้งหมดในปีงบประมาณนั้น และระบุนายการใช้จ่ายงบประมาณอย่างชัดเจนว่าสามารถนำไปใช้จ่ายในกรณีใดได้บ้าง ซึ่งจะเป็นช่องทางหนึ่งในการจำกัดการใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นนโยบายประชานิยม

- ไม่เห็นด้วยกับการจำกัดงบประมาณสำหรับใช้ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน เนื่องจากอาจเป็นอุปสรรคต่อการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลในอนาคตหากประเทศเกิดสถานการณ์ที่จำเป็นต้องใช้งบประมาณ เช่น ภัยพิบัติ หรืออุทกภัย เป็นต้น ดังนั้น การวางกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาวิกฤติการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้

- ควรบัญญัติห้ามการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินที่มีลักษณะเป็นการบิดเบือนกลไกตลาด และควรกำหนดกลไกเพื่อรองรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายงบประมาณที่บิดเบือนในกรณีที่รัฐบาลมีเหตุจำเป็นอย่างที่ต้งดำเนินการเพื่อช่วยเหลือประชาชน

- ข้อเสนอแนะของหม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุลที่เสนอว่า “ในการหาเสียงเพื่อเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ห้ามผู้สมัครรับเลือกตั้งชักจูงใจให้ประชาชนเลือกตนหรือคนอื่นในพรรคการเมืองของตนโดยสัญญาว่าจะใช้เงินจากงบประมาณแผ่นดินจ่ายให้แก่ประชาชนโดยตรงในทุกรูปแบบ ทั้งการให้เปล่า การให้กู้ยืม การให้โดยแลกเปลี่ยนกับแรงงาน สินค้า หรือบริการของประชาชน ผู้รับเงิน คงอนุญาตให้เฉพาะการสัญญาที่จะนำเงินจากงบประมาณแผ่นดินไปลงทุนในโครงการก่อสร้างจัดหา หรือจัดทำสินทรัพย์ถาวรที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนเท่านั้น” เป็นการกำหนดนโยบายประชานิยมในขั้นตอนการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง หากห้ามไม่ให้พรรคการเมืองใช้นโยบายประชานิยมในการหาเสียงเลือกตั้งก็อาจกระทบต่อพรรคการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้ง ดังนั้น ควรบัญญัติเงื่อนไขไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการตรวจสอบนโยบายการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองว่ามีลักษณะเป็นนโยบายที่เป็นประชานิยมหรือไม่ และในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองจะต้องบัญญัติให้พรรคการเมืองชี้แจงเหตุผลต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรณีที่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับนโยบายการหาเสียงเลือกตั้งว่ามีลักษณะเป็นนโยบายประชานิยมหรือไม่ ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องนโยบายการหาเสียงของพรรคการเมืองไม่ให้เป็นนโยบายประชานิยมได้

- นโยบายของพรรคการเมืองที่นำเสนอประชาชนในการหาเสียงเลือกตั้ง เมื่อพรรคการเมืองนั้นได้จัดตั้งรัฐบาล พรรคการเมืองอาจไม่ได้ดำเนินการตามนโยบายที่หาเสียงเลือกตั้งทั้งหมดแต่อาจเลือกดำเนินการในบางเรื่องเท่านั้น ดังนั้น กลไกในการตรวจสอบความคุ้มค่าการดำเนินโครงการต่าง ๆ ตามนโยบายของพรรคการเมืองที่จะนำมาเป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งถือว่าเป็นกลไกหนึ่งที่สามารถดำเนินการได้คือ การกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเข้ามาดำเนินการตรวจสอบความคุ้มค่าของโครงการโดยบัญญัติหลักการเพิ่มอำนาจให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจในการตรวจสอบไว้ในกฎหมายว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการพิจารณาทบทวนหน้าที่และอำนาจของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่ระบุในร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่คณะกรรมการอยู่ระหว่างจัดทำว่ามีหลักการที่ครอบคลุมถึงเรื่องการตรวจสอบความคุ้มค่าของการใช้เงินหรือไม่ หากไม่ครอบคลุมก็ควรนำไปบัญญัติเพิ่มในกฎหมายว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดินต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า การบัญญัติหลักการในเรื่องความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินไว้ในร่างรัฐธรรมนูญนั้นไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากไม่สามารถกำหนดมาตรการหรือกลไกในการตรวจสอบสำหรับใช้ในการตรวจสอบความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินก่อนที่รัฐบาลจะดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการที่รัฐบาลได้นำเสนอไว้ได้

- มีการรณรงค์แสดงความคิดเห็นว่า การดำเนินโครงการของรัฐบาลตามนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภา หากโครงการใดสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่าเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ไม่คุ้มค่าต่อการดำเนินนโยบายและประชาชนไม่ได้รับประโยชน์ หากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้หักท้วงโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวแล้วปรากฏว่ารัฐบาลยังคงเดินหน้าต่อไปหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็ถือว่าเป็นความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่อย่างร้ายแรงของคณะรัฐมนตรี ซึ่งจะเป็นอีกกลไกหนึ่งในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินของรัฐบาล

- การดำเนินนโยบายของรัฐบาลที่มีลักษณะเป็นการบิดเบือนกลไกตลาด เช่น โครงการรับจำนำข้าว เป็นต้น ซึ่งเป็นนโยบายที่ต้องใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินมีประเด็นว่าการใช้งบประมาณแผ่นดินในลักษณะดังกล่าวมีความคุ้มค่าหรือไม่ โดยผลกระทบของการดำเนินโครงการจะเกิดขึ้นต่อรัฐโดยตรง แต่่นโยบายที่ส่งผลกระทบต่อเอกชนโดยตรง เช่น เงินเดือนปริญญาตรีเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท หรือค่าแรงขั้นต่ำวันละ ๓๐๐ บาท เป็นต้น ซึ่งเอกชนไม่ควรต้องแบกรับภาระที่เกิดจากนโยบายที่รัฐบาลเสนอ ดังนั้น คณะกรรมการจึงควรพิจารณาในเรื่องดังกล่าวอย่างละเอียดรอบคอบอีกครั้ง

- ควรกำหนดนโยบายการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองในการนำเสนอแนะนโยบายต่างๆ โดยพรรคการเมืองทุกพรรคจะต้องแสดงแหล่งที่มาของเงินที่จะนำมาใช้ดำเนินนโยบายตามที่พรรคการเมืองเสนอหากได้รับเลือกตั้งเป็นเสียงข้างมากในการจัดตั้งรัฐบาล

- การหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองหรือนโยบายของรัฐบาลที่เป็นการบิดเบือนกลไกตลาดที่มีลักษณะเป็นนโยบายประชานิยม ในต่างประเทศก็ใช้วิธีการดังกล่าวในการหาเสียงเลือกตั้ง ดังนั้น หากร่างรัฐธรรมนูญไปกำหนดห้ามพรรคการเมืองในการนำเสนอแนะนโยบายประชานิยมในขณะหาเสียงเลือกตั้ง อาจส่งผลกระทบต่อพรรคการเมือง ซึ่งในประเด็นดังกล่าวควรกำหนดให้ม็อดค์กรที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดว่า นโยบายที่พรรคการเมืองนำเสนอในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งเป็นนโยบายประชานิยมหรือไม่ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นโครงการประชานิยมหรือไม่ ดังนั้น กลไกหนึ่งที่จะเข้ามาตรวจสอบในเรื่องนโยบายประชานิยมคือการเร่งผลักดันกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังให้ออกบังคับใช้พร้อมกับรัฐธรรมนูญ

- เรื่องการควบคุมนโยบายของพรรคการเมืองจากเดิมที่กำหนดให้การหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองจะต้องเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน ซึ่งไม่ตรงกับแนวทางการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในปัจจุบัน เนื่องจากพรรคการเมืองแต่ละพรรคมีบทบาทและเงินทุนไม่เท่ากัน ดังนั้น ในการนำเสนอแนะนโยบายของพรรคการเมืองไม่ว่าจะเป็นนโยบายประชานิยมหรือไม่ ประชาชนจะเป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญในการตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมือง คณะกรรมการควรกำหนดกลไกการให้พรรคการเมืองได้ใช้เวทีสาธารณะเพื่อให้พรรคการเมืองต่างๆ ได้โต้ว่าที่ชี้แจงนโยบายการบริหารประเทศของแต่ละพรรคการเมือง (debate) จะเหมาะสมมากกว่าการมอบหมายให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งวินิจฉัยว่านโยบายที่พรรคการเมืองเสนอนั้นเป็นนโยบายประชานิยมหรือไม่

- การควบคุมนโยบายของพรรคการเมืองควรกำหนดกรอบการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองให้ครอบคลุมทั้งระบบ เช่น แหล่งเงินทุนที่นำมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือการเปิดเวทีสาธารณะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เป็นผู้ตั้งคำถามพรรคการเมือง ซึ่งจะเป็นกลไกหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบควบคุมนโยบายของพรรคการเมือง แต่การจะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องยกเลิกแนวคิดเรื่องพรรคการเมืองจะต้องเป็นธรรมและเท่าเทียมกันเสียก่อน และให้เวลาพรรคการเมืองในการนำเสนอแนะนโยบายต่อสาธารณะกับพรรคการเมืองทุกพรรคอย่างเท่าเทียมกัน

- กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณมีการเสนอตั้งงบกลางเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ เสนอตั้งงบกลางคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖ ของงบประมาณทั้งหมด ส่วนในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ เสนอตั้งงบกลางคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘ ของงบประมาณทั้งหมด

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า เรื่องการดำเนินนโยบายของภาครัฐนั้น ในทางวิชาการกรณีที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ (Great depression) โดยเฉพาะการเกิดเหตุการณ์ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งนักวิชาการจากสำนักต่างๆ ได้ออกมาแสดงความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำว่าจะใช้มาตรการทางการเงินการคลังในการแก้ไขปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างไร ทั้งนี้ มีนักวิชาการชาวรัสเซียชื่อ Professor Immanuel Kant ได้ออกมาแสดงความเห็นและเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการว่า การแก้ไขปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำควรมีเหตุและผลทางวิชาการรองรับด้วย นอกจากนั้น Professor Immanuel Kant ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า โครงการทุ่มเงินเพื่อแก้ไขปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ภาครัฐจะหาเงินงบประมาณจากแหล่งใดเพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา และแนวทางการดำเนินการเพื่อให้รัฐมีรายได้กลับเข้ามาในระบบงบประมาณของรัฐทั้งระยะสั้น และระยะยาวจะมีแนวทางดำเนินการเป็นอย่างไร จากประเด็นดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาเรื่องการทุ่มเงินงบประมาณลงไปแก้ไขปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ซึ่งเป็นวิธีการที่รัฐบาลของหลายประเทศพยายามดำเนินนโยบายด้านการใช้จ่ายของรัฐบาล (Government spending) เป็นตัวนำในการแก้ไขปัญหา โดยปัจจุบันประเทศในกลุ่มอเมริกาใต้ก็ยังคงใช้วิธีการดังกล่าวอยู่ ซึ่งเป็นวิธีการเดียวกับการแก้ไขปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในประเทศไทย กล่าวคือ นโยบายที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาไม่ได้ใช้นโยบายแบบมีเหตุผล ไม่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ (Scientific evidence) รองรับว่าเงินงบประมาณที่นำมาใช้นำมาจากแหล่งใด มีแต่รายจ่ายแต่ไม่รู้แหล่งที่มาของรายได้ว่ามาจากไหน ไม่มีการวิเคราะห์ผลกระทบทั้งในระยะสั้นและระยะยาวว่าประชาชนจะได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายแก้ไขปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ ดังนั้น การดำเนินนโยบายของรัฐบาล ควรกำหนดให้รัฐบาลจะต้องอธิบายเหตุผลและความจำเป็นต่อการดำเนินโครงการว่ามีผลดี ผลเสีย และผลกระทบต่อสาธารณะเป็นอย่างไร เพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า นโยบาย ๓๐ บาทรักษาทุกคน เป็นจุดเริ่มต้นของการแข่งขันของนโยบายพรรคการเมือง แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดการคอร์รัปชันเชิงนโยบายในเวลาต่อมา ซึ่งวิธีการป้องกันการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย คือ การกำหนดระยะเวลาในการหาเสียงเลือกตั้งเชิงนโยบายให้มีความเหมาะสม และการบริหารเงินหรือที่มาของเงินให้มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

- พรรคการเมืองต้องประกาศนโยบายที่จะดำเนินการเมื่อได้เข้ามาเป็นรัฐบาลให้ชัดเจน และต้องป้องกันการคอร์รัปชันเชิงนโยบายด้วยการควบคุมงบประมาณรายจ่ายประจำปี

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เรื่องนโยบายของพรรคการเมืองที่ประกาศในช่วงการหาเสียงเลือกตั้ง คณะกรรมการควรกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง โดยกำหนดให้พรรคการเมืองจะต้องประกาศนโยบายในขณะหาเสียงเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนได้ทราบว่า พรรคการเมืองมีนโยบายในการส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และนโยบายบริหารประเทศภายหลังได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลอย่างไร ทั้งนี้ นโยบายที่พรรคการเมืองได้ประกาศต่อสาธารณะแล้วห้ามมิให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงภายหลัง และนโยบายที่พรรคการเมืองประกาศต่อสาธารณะนั้นจะต้องไม่มีลักษณะ

เป็นการให้อามิส หรือสัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น เพื่อเป็นการชักจูงใจให้ประชาชนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น

- ในต่างประเทศ เช่น ประเทศแคนาดา เป็นต้น การหาเสียงเชิงนโยบายต้องดำเนินการในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวสามารถเปลี่ยนแปลงนโยบายหาเสียงได้ แต่หากพ้นช่วงเวลานั้นจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงนโยบายที่หาเสียงไว้ได้ และหากรัฐมนตรีไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายที่หาเสียงไว้ได้ จะต้องแสดงความรับผิดชอบด้วยการลาออกจากตำแหน่ง ดังนั้น ในร่างรัฐธรรมนูญควรกำหนดบทบัญญัติในเรื่องการหาเสียงเชิงนโยบายของพรรคการเมืองและกำหนดมาตรการลงโทษหากพรรคการเมืองไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายที่หาเสียงไว้ได้ รวมทั้งกำหนดมาตรการกรณีเกี่ยวกับนโยบายของพรรคร่วมรัฐบาลเมื่อได้เป็นรัฐบาลแล้วควรจะต้องดำเนินการตามนโยบายหาเสียงของพรรคการเมืองที่ร่วมรัฐบาลพรรคใด และการใช้จ่ายเงินตามนโยบายที่ได้หาเสียงในขณะเลือกตั้งของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลจะต้องควบคุมด้วยระบบงบประมาณรายจ่ายประจำปีและกำหนดความรับผิดชอบทางการเมืองด้วย

- เรื่องนโยบายประชานิยม ควรกำหนดมาตรการความรับผิดชอบต่อทางการเมืองและความรับผิดชอบต่อการบริหาร โดยพรรคการเมืองชี้แจงต่อประชาชนว่าหลักคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการกำหนดที่มานโยบายหาเสียง และเมื่อพรรคการเมืองได้เข้ามาเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลจะต้องตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินการตามนโยบายที่หาเสียงด้วยระบบงบประมาณรายจ่ายประจำปี

- นโยบายประชานิยมของพรรคการเมืองต้องมีความชัดเจน ซึ่งต้องแยกออกจากนโยบายส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง สำหรับประเทศไทยนโยบายประชานิยมส่วนใหญ่จะเป็นนโยบายของพรรคการเมืองขนาดใหญ่และขนาดกลาง ส่วนพรรคการเมืองขนาดเล็กจะเสียเปรียบในการทำนโยบายประชานิยมเนื่องจากขาดกำลังคนและกำลังเงินในการดำเนินการ

- ควรระบุไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีสิทธิทักท้วงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองชี้แจงนโยบายประชานิยมที่น่าเสนอในระหว่างหาเสียงเลือกตั้ง และหากพรรคการเมืองนั้นได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลแต่ยังคงเดินหน้าโครงการประชานิยมจนเกิดความเสียหายทั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ทักท้วงแล้วก็ตาม จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

- ความเห็นและข้อเสนอแนวทางในการป้องกันมิให้โครงการประชานิยมมีผลกระทบรุนแรงต่อฐานะการเงินของประเทศของหม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล แบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้ ๑) ในการหาเสียงของพรรคการเมืองห้ามพรรคการเมืองประกาศนโยบายหรือแถลงนโยบายประชานิยมที่จะเป็นการให้ประโยชน์กับประชาชนโดยตรง ๒) การดำเนินนโยบายประชานิยมต้องเป็นการดำเนินการในรัฐสภา คือสามารถตรวจสอบที่มาของเงินที่นำมาดำเนินการได้โดยต้องผ่านการอนุมัติงบประมาณจากรัฐสภา ซึ่งจะมีการอภิปรายและทำให้ประชาชนได้รับทราบ และ ๓) ในการตรวจสอบการดำเนินการตามนโยบายประชานิยมให้มีการตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ข้าราชการประจำของกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้น ประเมินผลกระทบหากดำเนินการตามนโยบายประชานิยมแล้วเกิดความเสียหาย รัฐบาลจะต้องตั้งงบประมาณเพื่อรองรับความเสียหายที่จะเกิดขึ้นนั้นเป็นจำนวนเงินเท่าใด ซึ่งเป็นข้อเสนอที่ควรนำมาพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า การชี้ชัดว่านโยบายประชานิยมใดทำได้หรือทำไม่ได้เป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก จึงควรกำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการ

ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาว่า หากเป็นนโยบายของพรรคการเมืองเกี่ยวกับเศรษฐกิจให้พรรคการเมืองเปิดเผยข้อมูลให้ชัดเจนในเรื่องวงเงินที่ต้องใช้จ่าย ที่มาแห่งรายได้ ผลกระทบหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการ และประโยชน์โดยรวมที่ประเทศชาติและประชาชนจะได้รับ นอกจากนี้ ควรกำหนดให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้พรรคการเมืองแก้ไขกรณีนโยบายของพรรคการเมืองได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า อาจจะบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญว่า นโยบายของพรรคการเมืองจะต้องสามารถอธิบายรายละเอียดในการดำเนินการได้ และการดำเนินการจะต้องผ่านระบบงบประมาณ ส่วนรายละเอียดให้นำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

- การดำเนินนโยบายของรัฐบาล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชน นักวิชาการ หรือสื่อมวลชนได้เข้ามาทำหน้าที่ตรวจสอบความคุ้มค่าในการดำเนินนโยบายของรัฐบาล เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมารัฐบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชน นักวิชาการ หรือสื่อมวลชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง ดังนั้น ควรกำหนดให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบนโยบายของรัฐบาล และมีอำนาจในการสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับความคุ้มค่าการดำเนินโครงการตามนโยบายของรัฐบาลแล้วเผยแพร่ต่อสาธารณะ รวมทั้งกำหนดมาตรการควบคุม กำกับดูแลความคุ้มค่าการดำเนินโครงการของรัฐบาล โดยเฉพาะโครงการที่มีลักษณะเป็นนโยบายประชานิยมไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลัง ทั้งนี้ วิธีดำเนินการดังกล่าวจะเป็นอีกวิธีการหนึ่งในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย ความคุ้มค่าในนโยบายของรัฐบาลในการบริหารประเทศ

- รัฐบาลจะต้องมีความรับผิดชอบต่อนโยบายที่ได้หาเสียงไว้ โดยต้องสามารถอธิบายได้ ตรวจสอบที่มาของเงินที่จะดำเนินการได้ และหากเกิดความเสียหายจากการดำเนินการจะต้องแสดงความรับผิดชอบ

- ควรกำหนดให้มีการถามตอบตัวแทนแต่ละพรรคการเมืองได้นำเสนอนโยบายพรรคการเมืองของตน หรือวิพากษ์วิจารณ์นโยบายของพรรคการเมืองอื่นในช่วงการหาเสียงเลือกตั้ง โดยให้มีการถ่ายทอดสดผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนรับทราบ

ประธานกรรมการเสนอให้กำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญว่า กรณีเงินกู้จะต้องผ่านกระบวนการงบประมาณ และให้เพิ่มบทบาทคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในการตรวจสอบความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลและแถลงให้ประชาชนทราบ เพื่อเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินการตามนโยบายประชานิยมของรัฐบาล นอกจากนี้ การแถลงนโยบายของรัฐบาลซึ่งจะต้องชี้แจงรายละเอียดให้นำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ส่วนการถามตอบพรรคการเมืองในช่วงการหาเสียงเลือกตั้ง จะต้องปล่อยให้ เป็นธรรมชาติของการเมือง ไม่สามารถนำไปกำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญได้

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพฤหัสบดี ที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา

นายณฤพณธ์ ฐลีจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง

นิติกรชำนาญการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นางสาววรินทร์พร ปณิธานธรรม

วิทยากรชำนาญการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์